

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
кафедра філософії

С И Л А Б У С
навчальної дисципліни
«Студії з юридичної аргументації»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2020

Харків 2022

Силабус навчальної дисципліни «Студії з юридичної аргументації» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 13 с.

Розробники:

О.Г. Данильян, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії

О. М. Юркевич, докторка філософських наук, професорка, професорка кафедри філософії

Ж. О. Павленко, кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри філософії

Затверджено на засіданні кафедри філософії

(протокол № 1 від 1 вересня 2020 р.)

Оновлено на засіданні кафедри філософії

(протокол № 17 від 21 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри – О. Г. Данильян, доктор філософських наук, професор

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Студії з юридичної аргументації
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Юркевич Олена Миколаївна, проф., д. філос. н.; Качурова Світлана Володимирівна, доц, к. філос. н.; Невельська-Гордєєва Олена Петрівна, доц., к. філос. н.; Павленко Жанна Олександрівна, доц., к. ю. н.; Войтенко Дмитро Олександрович, асистент, к. ю. н.; Коваленко Ганна Вікторівна, асистент, к. ю. н.
Контактний телефон	057 704-92-84
E-mail	Юркевич О. М.: o.m.yurkevych@nlu.edu.ua; Качурова С. В.: s.v.kachurova@nlu.edu.ua; Невельська-Гордєєва О. М.: o.p.nevelska-gordeyeva@nlu.edu.ua; Павленко Ж. О.: pavlenko@nlu.edu.ua Войтенко Д. О.: d.o.voytenko@nlu.edu.ua; Коваленко Г. В.: g.v.kovalenko@nlu.edu.ua.
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн-консультації	Під час дистанційного навчання проводяться консультації із використанням платформ Moodle, Zoom та ін.

Анотація навчальної дисципліни

Вивчаються суттєві характеристики юридичної аргументації як логіко-правової науки, основні етапи її розвитку, роль в юридичній теорії та практиці; види юридичних аргументів та правила побудови системи аргументації в правознавчому обґрунтуванні та юридичному доказуванні. Освоюється логічне моделювання юридичної аргументації, побудова таблиць та дерева аргументації при її логічному аналізі; логічні критерії оцінки формальної правильності аргументів, побудова контраргументації в діалогових системах. Надається логічний стандарт структури юридичної аргументації, проведення критичного аналізу софістичних аргументів, виправлення порушень логічних правил в аргументаційному процесі спору.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни – засвоєння логічних правил побудови систем юридичної аргументації, різних видів юридичних аргументів та їх логічної структури, отримання навичок логічного аналізу та критики

аргументів й аргументаційних систем в процесі переконання правового спрямування.

Завдання:

– забезпечення здобувачів вищої освіти знаннями щодо суттєвих характеристик юридичної аргументації як логіко-правової науки, основних етапів її розвитку, ролі в юридичній теорії та практиці;

– забезпечення оволодіння системою логічних знань, здібності у здобувачів вищої освіти практичного застосування знання з логічної теорії аргументації щодо предметів права;

– вміння будувати систему юридичної аргументації за логічними правилами, використовуючи аргументи різних видів, створювати аргументаційні моделі;

– проведення логіко-структурного аналізу юридичних аргументів та коректності / некоректності системного аргументування, визначення їх логічної правильності, здійснення критичного аналізу софістичних аргументів тощо.

– формування у здобувачів вищої освіти високої професійно обумовленої логічної культури, заснованої на принципі розумності як базової цінності сучасної європейської цивілізації, відповідальності за виконання професійного обов'язку.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Логіка», «Теорія права».

Кореквізити: «Юридична техніка».

Постреквізити: «Теорія і практика кримінального процесуального доказування», «Докази і доказування в цивільному процесі».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН НД – 1.1. Демонструвати навички логічно правильного теоретичного та практичного мислення щодо теоретичної та емпіричної юридичної аргументації.

РН НД – 1.2. Застосовувати критерії логічної істини в логічному аналізі аргументації щодо предметів права.

РН НД – 1.3. Демонструвати вміння визначати логічні аспекти юридичної аргументації.

РН НД – 1.4. Здійснювати побудову аргументаційної системи, використовуючи аргументи різних видів.

РН НД – 1.5. Здійснювати логічний аналіз визначень понять права, класифікації, модальності суджень, побудови умовиводів, припущень; надавати оцінку їх логічного значення в структурі юридичної аргументації.

РН НД – 1.6. Вміти мислити послідовно, знаходити та усувати протиріччя в текстах з правовим змістом.

РН НД – 1.7. Вміти критично оцінювати правильність аналітичної аргументації за формальнологічними критеріями розумності та вагомості.

РН НД – 1.8. Знати основні форми фіксації і формалізації знань.

РН НД – 2.1. Вміти визначати та аналізувати структуру і види юридичної аргументації.

РН НД – 2.2. Здійснювати аналіз та оцінку даних юридичної аргументації.

РН НД – 2.3. Використовувати логічні правила щодо побудови та критичної оцінки тези, аргументів та демонстрації.

РН НД – 2.4. Вміти логічно-правильно ставити запитання, відповідати, аналізувати та критично оцінювати їх.

РН НД – 3.1. Здійснювати логіко-структурний аналіз логічної форми різних типів доведення.

РН НД – 3.2. Здійснювати критичний аналіз умовиводів, логічної нормативності їх структур та істинності висновків.

РН НД – 3.3. Здійснювати побудову та аналіз гіпотези (версії), використовуючи таблицю та дерево аргументації.

РН НД – 3.4. Здійснювати обґрунтування точки зору (тези) в доведенні за логічними правилами істинності.

РН НД – 3.5. Здійснювати спростування точки зору (тези) опонента/супротивника в спорі щодо предметів права.

РН НД – 3.6. Здійснювати логічну інтерпретацію юридичних текстів.

РН НД – 3.7. Вміти виявляти алогізми і парадокси в праві, протистояти софістичним прийомам

РН НД – 3.8. Вміти використовувати логіко-риторичні прийоми переконання в практиці спору.

Види навчальних занять та самостійна робота для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ з/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1.	Предмет і значення юридичної аргументації. Аргументація та мова права.	Предмет і значення юридичної аргументації. Аргументація та мова права.	10
2.	Загальнологічні основи юридичної аргументації.	Загальнологічні основи юридичної аргументації.	10
3.	Теорія доведення і аргументація. Аргументація в практичній логіці юриста.	Теорія доведення і аргументація. Аргументація в практичній логіці юриста.	10
4.	Юридичні аргументи при доказуванні.	Юридичні аргументи при доказуванні.	10
5.	Діалектична модель аргументації.	Діалектична модель аргументації.	10
6.	Аргументація в юридичному спорі. Софістичні аргументи. Парадокси.	Аргументація в юридичному спорі. Софістичні аргументи. Парадокси.	10
Усього			60

**Види навчальних занять і самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ з/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Предмет і загальнологічні основи юридичної аргументації. Аналітична юридична аргументація	Предмет і загальнологічні основи юридичної аргументації. Аналітична юридична аргументація	82
2	Діалектична модель юридичної аргументації	Діалектична модель юридичної аргументації	

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота здобувачів вищої освіти здійснюється у таких формах:

- виконання домашніх завдань (визначаються завданнями для практичних занять), підготовка до практичних занять;
- доопрацювання матеріалів лекції за допомогою комп'ютерного навчального курсу;
- робота в інформаційних мережах;
- опрацювання додаткової літератури;
- опрацювання першоджерел;
- складання конспектів тем, що виносяться на самостійне вивчення;
- створення портфоліо начального курсу та його презентація;
- підготовка та написання реферату;
- підготовка есе з проблемних питань;
- участь у роботі студентського наукового гуртка чи проблемної групи;
- підготовка тез та участь у наукових конференціях;
- розробка кейсів;
- анотування та реферування навчальної літератури, наукових джерел із навчальної дисципліни «Студії з юридичної аргументації»;
- підготовка тематичних презентацій;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів та заліку;
- складання бібліографії;

– інші здобутки, що підтверджені документально (грамоти, дипломи тощо).

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни:

Література

Аарньо А. Систематизация и интерпретация законов. Несколько мыслей о теоретической и практической юридической науке. Пер. с англ. Проблемы философии права. 2006–2007. Т. IV–V. С. 135–148.

Аристотель. Топика. Соч. В 4 т. Москва, 1978. Т. 2. С. 547–531.

Жеребкін В. Є. Логіка: підруч. Київ: Знання, 2004. 255 с.

Загудаєва О. А. Логічний аспект моделювання юридичної аргументації. Дис. ...канд. філо. наук. 09.00.06. Київ, 2018. 193 арк.

Каргин К. В. Понятие юридической аргументации. Юридическая техника. 2013. № 7 (ч. 1). С. 60–64.

Конверский А. Е. Аргументация и обоснование / Логико-риторические аспекты диалога: монография / Берков В. Ф., Колотилова Н. А., Комаха Л. Г., Конверский А. Е., Малан Н. В., Хоменко И. В., Чуешов В. И., Щербина Е. Ю.; под ред. И. В. Хоменко. Киев: ВПЦ «Київський університет», 2011. С. 5–12.

Логіка : підручник / О. М. Юркевич, С. В. Качурова, О. П. Невельська-Гордєєва та ін. ; за заг. ред. О. Г. Данильяна. – Харків : Право, 2022. – 220 с.

Логіка: посіб. для підготовки до іспиту / Юркевич О. М., Павленко Ж. О., Невельська-Гордєєва О. П. та ін. / відп. ред. О. М. Юркевич. – 2-те вид., випр. та доп. Харків : Право, 2018. 132 с.

Логіка: Хрестоматія / авт.-упор. С. Д. Цалін / 3-те вид., перероб. і доповн. Харків: Факт, 2010. 864 с.

Логічне знання для вирішення ТЗНПК. Навчальний посібник для студентів, що готуються до вступних випробувань за технологією ЗНО для вступу на другий (магістерський) рівень / уклад.: Д. О. Войтенко, С. В.

Качурова, О. П. Невельська-Гордєєва; за ред. О. П. Невельської-Гордєєвої. 3-ге видання, перероблене і доповнене. Харків: Право, 2020. 202 с.

Тягло О. В. До проблеми кількісної оцінки сили юридичного аргументу. Форум права. № 4. 2012. С. 930–938. Режим доступу:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_4_155.

Хоменко І. В. Логіка – юристам: підруч. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 224с.

Цалін С. Д. Логічний словник-довідник / С. Д. Цалін. 4-те вид., виправл. і доповн. Харків: Факт, 2006. 400 с.

Щербина О. Логіка для юристів. 2-ге вид. Київ: Юрид. думка, 2007. 264 с.

Щербина О. Ю. Специфіка витлумачення терміна «юридична аргументація» у логіко-юридичних студіях. Альманах. Філософські проблеми гуманітарних наук. № 25/2016. Київ, 2016. С. 61–66.

Щербина О. Ю. Логічне моделювання та юридична аргументація. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Філософія. Політологія. № 1. Київ, 2014. С. 50–53.

Юридична аргументація. Логічні дослідження : монографія / О. М. Юркевич, В. Д. Титов, С. В. Куцепал та ін. ; за заг. ред. О. М. Юркевич. 2-ге вид., переробл. та допов. Харків: Право, 2015. 336 с.

Юркевич О. М. Комплексний характер логіки в юридичній методології. Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія. 2019. № 1(40). С. 39–49.

Юркевич О. М., Павленко Ж. О. Підготовка до складання ТЗНПК в завданнях та рішеннях: логічний підхід: навч. посіб. Вид. 3-тє, допов. та перероб. Харків: Контраст, 2020. 312 с.

Cohen M., Nagel E. An Introduction To Logic And Scientific Method. London: Routledge & Kegan Paul LTD, 1934. URL: <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.499820/mode/2up>.

Logic : training manual for test and examination preparation / O. G. Danilyan, O. M. Yurkevych, Zh. O. Pavlenko and otherst. – Kharkiv : Pravo, 2022. 138 p.

Logic : study guide for students of the first (bachelor's) higher education level branch of knowledge 08 "Jurisprudence" specialization 081 "Law", branch of knowledge 29 "International relationships" specialization 293 "International law" / comps.: O. G. Danilyan, O. M. Yurkevych, E. A. Kalnytskyi and others. – Kharkiv : Pravo, 2022. 106 p.

Інтернет-ресурси:

Офіційний веб-сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua/>.

Офіційний веб-сайт Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>.

Офіційний веб-сайт українського інституту національної пам'яті. URL: <https://uinp.gov.ua/>.

Офіційний веб-сайт інституту філософії імені Г. С. Сковороди. URL: <http://www.filosof.com.ua/>.

СЕНМК

Стандартизований навчально-методичний комплекс кафедри філософії. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/120-kafedra-filosofii.html>.

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати практичні заняття; систематично та активно працювати на лекційних і практичних заняттях; давати повну й ґрунтовну відповідь на питання; обґрунтувати свою точку зору при обговоренні доповіді; повно й переконливо наводити доводи при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові практичні завдання, контрольні та самостійні роботи. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Для кращого засвоєння знань бажано зробити конспект лекційного матеріалу. При підготовці до практичних занять необхідно давати розгорнуті відповіді на питання планів цих занять, використовуючи список

рекомендованої літератури. Якість засвоєння тем дисципліни бажано перевіряти за допомогою питань для самоперевірки.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка, написанні наукових статей.

Викладач *бере до уваги* інші навчальні та наукові здобутки здобувача вищої освіти, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Обов'язкова вимога – дотримання норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Особлива увага звертається на недопущення плагіату. У разі виявлення ознак порушення правил щодо самостійності написання роботи може бути прийняте рішення про анулювання оцінки за роботу.

Присутність на лекційних та практичних заняттях – обов'язкова. Під час як лекційних, так і практичних занять здобувачі вищої освіти мають право в будь який час ставити викладачеві запитання з відповідної теми та запрошуються брати активну участь у дискусії.

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції, ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації). У разі нагальної потреби можна виходити з аудиторії, не заважаючи при цьому викладачу та іншим здобувачам вищої освіти.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Студії з юридичної аргументації» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

– контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях, який передбачає застосування методів усного контролю: індивідуальне та фронтальне опитування, обговорення проблеми, розв’язання практичних завдань, тощо; методів письмового контролю: проблемно-пошукові роботи, розв’язання тестових завдань, контрольні роботи, підготовка есе у рамках запропонованих тем тощо; а також інноваційні методи контролю – проблемні лекції, міні-лекції, робота в малих групах, портфоліо, кейс-вимірювачі, есе-презентації, банки візуального супроводження, семінари-дискусії, мозкові атаки тощо;

– контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни здійснюється на останньому практичному занятті з кожного модулю у формі контрольної роботи, тестування тощо і оцінюється до 20 балів.

Максимальна оцінка (з урахуванням оцінок за практичні заняття і оцінок за контрольні заходи) за 1-й і 2-й модулі становить по 33 бали за кожен, за 3-й модуль – 34 бали.

Підсумки поточного контролю проставляються у відомість за накопичувальним принципом і є підставою для отримання здобувачем вищої освіти заліку з навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль здійснюється у вигляді заліку. Залік виставляється на останньому семінарському занятті за результатами практичних занять, як за умов дистанційного, так і аудиторного навчання. Оцінювання рівня знань здобувачів вищої освіти здійснюється на основі результатів поточного контролю (ПК) в діапазоні від 0 до 100 балів. За 1-й і 2-й змістовні модулі здобувач вищої освіти повинен отримати від 20 до 33 балів за кожен, за 3-й змістовний модуль від 20 до 34 балів. Мінімальна кількість балів для отримання «заліку» складає 60 балів за три змістовні модулі.

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90–100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80–89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75–79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70–74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60–69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35–59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34